

Otsus nr 2073-o

Tallinn, 3.04.2023

Avaldus nr 2073 – kaubamärgi „MM + kuju“ (taotlus nr M202100830) registreerimise vaidlustamine (kiirendatud menetlus)

Tööstusomandi apellatsioonikomisjon (edaspidi komisjon), koosseisus Tanel Kalmet (eesistuja), Mari-Epp Tirkkonen, Külli Trepp, vaatas läbi **Thomas Henry GmbH**, DE (edaspidi vaidlustaja; esindaja patendivolinik Aivo Arula) 28.12.2021 vaidlustusavalduse kaubamärgi „MM + kuju“ (taotlus nr M202100830, taotluse esitamise kuupäev 8.06.2021, avaldamise kuupäev 1.12.2021; edaspidi vaidlustatud kaubamärk) registreerimise vastu **MATE MATE ASIA PTE.LTD.**, SG (edaspidi taotleja; esindaja patendivolinik Elle Mellik) nimele.

Vaidlustatud kaubamärk ja sellega tähistatavad kaubad ja teenused (vaidlustusavalduse lisa 1):

	<p>Klass 32 (<i>energiajoogid; limonaadid; alkoholivabad joogid; alkoholivabad kohvimaitselised joogid; alkoholivabad teemaitsetelised joogid; alkoholivabad puuviljamahlajoogid; alkoholivabad karastusjoogid; õlu; alkoholivabad joogid, eriti matega maitsestatud; gaseeritud vesi, gaseervesi; gaseeritud alkoholivabad joogid</i>)</p> <p>Klass 36 (<i>kindlustusagendi teenused; virtuaalraha finantsvahetus; valutavahetus; finantsteenused, nimelt virtuaalraha elektroonilise ülekande pakkumine siduskogukonna liikmetele kasutamiseks globaalse arvutivõrgu kaudu; finantsplaneerimise ja investeerimise alane nõustamine; reaaliaja valuutakaubandusteenused internetis; finantsnõustamine ja -konsultatsioonid; rahalise väärtusega žetoonide väljastamine; elektroonilise rahakoti teenused (makseteenused); valuutaülekannete teenused</i>)</p>
--	--

Menetluse käik

1) Vaidlustaja on 28.12.2021 esitanud vaidlustusavalduse vaidlustatud kaubamärgi õiguskaitset välis-
tavate asjaolude tuvastamiseks, mis on sätestatud kaubamärgiseaduse (KaMS) § 10 lg 1 p-des 6 ja 8.
KaMS § 10 lg 1 p-de 6 ja 8 kohaselt ei saa õiguskaitset kaubamärk:
- mille kasutamine kahjustab varasemat õigust nimele, isikuportreele, autoriõiguse või tööstusomandi
esemele või muud varasemat õigust;
- mille registreerimist taotleb enda nimele asjaomase kaubamärgi omaniku nõusolekuta tema agent või
esindaja, kelle tegevus ei ole põhjendatud.

Vaidlustaja nõue oli tühistada Patendiameti otsus vaidlustatud kaubamärgile klassides 32 ja 36 õigus-
kaitse andmise osas ja kohustada Patendiametit jätkama menetlust komisjoni otsuses toodud asjaolusid
arvestades.

Vaidlustusavaldusele oli lisatud väljavõte vaidlustatud kaubamärgi kohta Patendiameti andmebaasist.

Komisjon võttis vaidlustusavalduse menetluse **12.01.2022** ja toimetas selle taotlejale kätte.

18.01.2022 andis komisjon vaidlustajale tähtaja puuduse kõrvaldamiseks. Nimelt oli avalduses märki-
mata vaidlustusavalduse aluseks olev varasem õigus tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse
(TÕAS) § 44 lg 2 p 3¹ tähenduses. Avalduse õigusliku alusena olid märgitud KaMS § 10 lõike 1 p-d 6 ja
8, mis eeldavad mingisuguse varasema õiguse olemasolu. Kuigi avaldajal on õigus esitada detailsemad
põhjendused ja tõendid hiljem (TÕAS § 48³ lg 1), tuleb avalduses näidata vähemalt viide avalduse alu-
seks olevale varasemale õigusele, kui avalduse esitaja tugineb avalduses sellele tugineb. Varasemale
õigusele, millele avaldaja toetub, viitamine on oluline selleks, et taotleja saaks hinnata avalduse põhjen-
datust olukorras, kus avaldaja ei ole veel sisulisi põhjendusi esitanud, ning sellest tulenevalt kujundada

oma seisukoht avaldusele vastuvaidlemise osas. Kui avalduses ei ole viidet varasemale õigusele, mida avalduse õiguslik alus eeldaks, on avaldus *prima facie* alusetu ning on ootuspärane, et taotleja sellega ei nõustu. Lähtudes TÕAS § 46 lõikes 1 sätestatust ei saa avaldaja TÕAS § 48³ lg 1 alusel esitatavates põhjendustes toetuda varasemale õigusele, millele avalduse esitamisel ei ole viidatud, sest see laiendaks avalduse sisu. Kui põhjendused seonduvad avalduses viitamata varasema õigusega, loetakse need asjakohatuks ning see võib tuua kaasa avalduse tagasilükkamise põhjendamatu tõttu. Kui põhjendused mõnel erandlikul põhjusel loetakse siiski asjakohaseks, osutub otstarbetuks leppeperiood, mille jooksul taotleja peab kujundama seisukoha avaldusele vastuvaidlemise kohta, kuna taotlejal puudub teave, mille alusel oma seisukoht kujundada. Ühel või teisel juhul on tegemist nii taotleja kui avaldaja sisutühja tööga, mille õiguslik tähendus on vähemalt küsitav ning mis toob kaasa ebavajalikke kulutusi. Komisjon andis võimaluse eelviidatud puudus kõrvaldada hiljemalt 31.01.2022, rõhutades, et kui ühtegi varasemat õigust avalduse faktilise alusena ei määratleta, ei saa sellele toetuda ka menetluse hilisemas staadiumis.

Vaidlustaja esitas **27.01.2022** seisukoha, milles märkis järgmist. Vastavalt TÕAS § 44 lg 2 p-le 3¹ peab avalduses sisalduma viide avalduse aluseks olevale varasemale õigusele, kui avalduse esitaja avalduses varasemale õigusele tugineb. KaMS § 10 lg 1 p 8 ei käsitle varasemat õigust, seega nõue esitada selle punkti kohta viide varasemale õigusele ei ole asjakohane. Õiguslikuks alusteks oleva KaMS § 10 lg 1 p 6 osas viitas vaidlustaja vaidlustusavalduse esitaja Thomas Henry GmbH autoriõigustele vaidlustatud kaubamärgi reproduktsiooni disaini osas. Antud kaubamärgi disaini autor on Denis Held (Berliin, DE) ja autori varalised õigused on vastavalt lepingule üle läinud vaidlustajale. Vastavalt autoriõiguse seaduse (AutÕS) § 4 lõikele 6 teose kaitstust autoriõigusega eeldatakse ja selle tõendamiskohustus lasub teose autoriõigusega kaitstuse vaidlustajal.

Komisjon toimetab **27.01.2022** vaidlustaja seisukoha taotlejale kätte. Taotlejale teatati kättetoimetamisel, et tulenevalt § 48² lõikest 1 algab kättetoimetamisest leppeperiood. Kooskõlas sama paragrahvi lõikega 2 pidi taotleja kirjalikult teatama komisjonile hiljemalt 30.03.2022, kas ta soovib avaldusele vastu vaielda või mitte. Taotleja kinnitas kättesaamist. Kuna taotleja ei teatanud komisjonile, et ta soovib vaidlustusavaldusele vastu vaielda, kohaldab komisjon kiirendatud menetlust kooskõlas TÕAS § 48⁴ lõikega 1. Komisjon võimaldas **31.03.2022** vaidlustajal esitada avalduse täiendavad põhjendused ja tõendid hiljemalt 1.06.2022.

2) Vaidlustaja esitas **31.05.2022** vaidlustusavalduse põhjendused.

Esiteks teatas vaidlustaja, et ta loobub põhjenduste esitamisest KaMS § 10 lg 1 p 8 kohaldamise aluste kohta ja tugineb ainult KaMS § 10 lg 1 p-le 6.

Teiseks tõi vaidlustaja välja vaidlustatud kaubamärgi andmed, märkides sealjuures, et väljavõtted kaubamärkide andmete kohta on lisatud esialgsele vaidlustusavaldusele. Põhjenduses sisaldasid viited vaidlustatud kaubamärgi registreerimistaotluse numbrile M202100830 ning selles taotluses märgitud kaupadele klassis 32.

Kolmandaks esitas vaidlustaja põhjendustes vaidlustusavalduse aluseks oleva varasema kaubamärgi andmed, nimelt Euroopa Liidu kaubamärk reg nr 018022875 'MATE MATE (fig)', kauba- või teenusklassi numbrid 32 ja 36.

Neljandaks esitas vaidlustaja alljärgnevad vaidlustusavalduse põhjendused. Vaidlustusavalduse õiguslik alus on KaMS § 10 lg 1 p 6: õiguskaitset ei saa kaubamärk, mille kasutamine kahjustab varasemat õigust autoriõiguse esemele või muud varasemat õigust. Nii vaidlustaja Thomas Henry GmbH kui kaubamärgi disaini autori päritoluriik on Saksamaa, kuid nende autoriõigustele kohaldub Eestis kehtiv autoriõiguse seadus. Autoriõigust kohaldatakse teostele, mida tuleb kaitsta vastavalt Eesti Vabariigi välislepingule. Kohaldatavaks välislepinguks on antud juhul Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon, millega Eesti taasühines 26.10.1994. Berni konventsiooni art-s 5 on sätestatud:

(1) Teose päritolumaast erinevates Liitu kuuluvates riikides on autoritel käesoleva konventsiooni kohaselt kaitstavate teoste osas õigused, mis nende riikide vastavad seadused annavad praegu või tulevikus oma kodanikele, samuti ka käesoleva konventsiooniga spetsiaalselt tagatud õigused.

(2) Nende õiguste omamine ja teostamine ei sõltu ühestki formaalsusest; nende omamine ja teostamine ei sõltu kaitse olemasolust teose päritolumaal. Järelikult, kõrvuti käesoleva konventsiooni sätetega, reguleerivad kaitse ulatust, aga samuti vahendeid, mis kindlustavad autorile tema õiguste kaitse, eranditult need seadused, mis kehtivad selles riigis, kus kaitset nõutakse.

(3) Päritolumaal reguleerib kaitset riigisisene seadusandlus. Kui aga autor ei ole käesoleva konventsiooniga kaitstava teose päritolumaal kodanik, kuuluvad talle selles riigis rahvusautoritega võrdsed õigused.

Vaidlustaja järeldas, et kõrvuti Berni konventsiooni sätetega reguleerivad autoriõiguste kaitse ulatust, aga samuti vahendeid, mis kindlustavad autorile tema õiguste kaitse, eranditult need seadused, mis kehtivad selles riigis, kus kaitset nõutakse. Eestis kehtiv autoriõigus sätestab järgmist:

AutÕS § 4 lg 1 kohaselt tekib autoriõigus kirjandus-, kunsti- ja teadusteostele. AutÕS § 4 lg [3] p 11 kohaselt on teosed, millele tekib autoriõigus maalikunstiteosed, graafikateosed, trükikunstiteosed, joonistused, illustratsioonid.

AutÕS § 4 lg 6 kohaselt teose kaitstust autoriõigusega eeldatakse. [Komisjon täpsustab, et viidatud lause kehtiv redaktsioon on järgmine: „Teose kaitstust autoriõigusega eeldatakse, välja arvatud juhul, kui käesolevast seadusest või muudest autoriõigusaktidest tulenevalt esineb seda välistav ilmne asjaolu.“] Tõendamiskohustus lasub teose autoriõigusega kaitstuse vaidlustajal.

AutÕS § 7 lg 1 kohaselt tekib autoriõigus teosele teose loomisega. AutÕS § 7 lg 2 kohaselt loetakse teos looduks hetkel, mil see on väljendatud mingis objektiivses, tajumist ja reprodutseerimist või fikseerimist võimaldavas vormis. AutÕS § 7 lg 3 kohaselt ei nõuta autoriõiguse tekkimiseks ning teostamiseks teose registreerimist, deponeerimist või muude formaalsuste täitmist.

Vaidlustaja märkis, et vaidlustatud kaubamärgi taotluses nr M202100830 olev reproduktsioon, disain kui graafikateos on autoriõigusega kaitstav objekt (ese). Antud kaubamärgi disaini autor on Denis Held ja autori varalised õigused on vastavalt lepingule üle antud vaidlustajale. Leping ja selle tõlge on lisatud. Vaidlustaja märkis, et autor kinnitab, et ta ei ole taotlejale andnud nõusolekut registreerida tema autoriõigusega kaitstavat teost kaubamärgina. Samuti kinnitas vaidlustaja, et ta ei ole taotlejale andnud nõusolekut antud teost, millest tulenevate õiguste omanik ta on, kaubamärgina registreerida. Seega leidis vaidlustaja, et taotleja tegevus kahjustab tema varasemat õigust autoriõiguse esemele.

Arvestades ülaltoodut jäi vaidlustaja oma esitatud nõude juurde ning palus komisjonil tühistada Patendiameti otsus vaidlustatud kaubamärgile klassides 32 ja 36 õiguskaitsese andmise kohta ning kohustada Patendiametit jätkama menetlust komisjoni otsuses toodud asjaolusid arvestades.

Põhjendustele lisatud saksakeelse nõustamislepingu koopiast 3 lehel nähtub, et see on sõlmitud Berliinis 15.12.2017 vaidlustaja kui tellija ja Denis Held'i kui töövõtja vahel ning järgnevalt allkirjastatud. Lepingu ese on lepingu § 1 kohaselt tellija nõustamine ja laialdane teenindamine graafilise disaini valdkonnas. Lepinguga hõlmatud periood on 2018. aasta. Lepingu täitmisel loodud töötulemuste (töövõtja töö tulemusel loodud teosed, eelkõige dokumendid, projektjoonised, esitlused ja visandid) suhtes õiguste üleandmist tellijale reguleerib lepingu § 6 lg 2. Selle lõike eestikeelse tõlke kohaselt tagab töövõtja tellija töötulemustele ruumiliselt, ajaliselt ja sisuliselt piiramatut, eksklusiivset, ülekantavat ja alalitsentsi võimaldava õiguse nende tekkimise hetkel kõigi kasutusviiside, eelkõige paljundamise, levitamise, väärastamise ja töötlemise puhul, peale selle ka piiramatut ja ainuomandi nende töötulemustele, mille puhul saab omandiõigust põhjendada ja üle kanda. Kui omandiõigust saab töötulemuste puhul põhjendada ja üle kanda, annab töövõtja tellijale selle töötulemuse tekkimise hetkel.

Lisa viimasel, 4. leheküljel sisaldus vaidlustatud kaubamärgiga identne tähis koos autoriõiguse sümboli ja Denis Held'i nimega.

Komisjon alustas **20.06.2022** avalduse menetluses lõppmenetlust.

Komisjoni selgitused ja otsus

Kooskõlas TÕAS § 48⁴ lõikega 1 juhul, kui avaldus on teisele menetlusosalisele kätte toimetatud muul viisil kui avalikult, kuid teine menetlusosaline ei teata komisjonile enne leppeperioodi lõppemist, et ta vaidleb avaldusele vastu, annab komisjon avalduse esitajale § 48³ lõikes 1 nimetatud tähtaja ja alustab pärast selle tähtaja möödumist lõppmenetlust. Komisjon rahuldab sel juhul avalduse oma otsust põhjendamata selles osas, milles see ei ole ilmselt põhjendamatu.

Komisjon, tutvunud avalduses esitatud ja seda põhjendavate seisukohtadega ning hinnanud tõendeid kogumis, leiab järgmist.

1) Vaidlustusavaldus on esitatud esialgsel kujul KaMS § 10 lg 1 p-de 6 ja 8 alusel.

KaMS § 10 lg 1 p 8 kohaselt ei saa õiguskaitsset kaubamärk, mille registreerimist taotleb enda nimele asjaomase kaubamärgi omaniku nõusolekuta tema agent või esindaja, kelle tegevus ei ole põhjendatud.

Vaidlustaja on 31.05.2022 esitatud põhjendustes vaidlustusavaldust piiranud, loobudes KaMS § 10 lg 1 p 8 alusel esitatud nõudest. TÕAS § 46 lõike 1 kohaselt võib avalduses selle esitaja põhjendatud kirjaliku avaldusega teha lõppmenetluse alguseni parandusi ja täiendusi, mis ei laienda avalduse esitamise kuupäeval selles esitatud nõude alust ja sisu. TÕAS § 47 lõike 1 kohaselt võib avalduse esitaja avalduse tagasi võtta, esitades sellekohase kirjaliku avalduse. Avaldus on tagasi võetud vastava avalduse komisjoni saabumise päevast arvates. Mõlemast viidatud sättest tuleneb vaidlustaja õigus vaidlustusavalduse nõude aluseid piirata. Vaidlustusavalduse aluste piiramine on automaatne selles mõttes, et selle õiguslik toime ei sõltu komisjonipoolsest menetluslikust otsustusest. Seega on vaidlustusavaldus KaMS § 10 lg 1 p-le 8 tuginevas osas tagasi võetud.

Komisjon juhib siiski tähelepanu vaidlustaja ekslikule seisukohale, mis ilmneb 27.01.2022 menetlusdokumendis, mille sisuks oli vaidlustusavalduse puuduste kõrvaldamine. Nimelt on vaidlustaja asunud seisukohale, et KaMS § 10 lg 1 p 8 ei käsitle varasemat õigust, seega nõue esitada selle punkti kohta viide varasemale õigusele ei ole asjakohane. Komisjon selgitab, et varasem õigus võib olla varasem kaubamärk või muu varasem õigus, nagu ilmneb KaMS § 11 pealkirjast ja lõike 2 sõnastusest. Täpsemalt, juba kaubamärgiseaduse asjassepuutuva punkti sõnastusest järeldub, et õigusvastase registreerimise eelduseks on asjaomase kaubamärgi omaniku nõusolekuta toimunud õigustamatu taotluse esitamine agendi või esindaja poolt. Kaubamärgi omanik saab siin tähendada isikut, kellele kuulub mingi identifitseeritav kaubamärk. Asjassepuutuva kaubamärgiseaduse punkti kontekstis ei pea see kaubamärk olema Eestis kehtiv, nt võib olla tegemist kolmandas riigis kaitse saanud või kasutusel oleva kaubamärgiga, mis sellegipoolest peab olema varasem kui vaidlustatava taotluse esitamise või prioriteedikuupäev. Kaubamärgi varasem olemasolu (senioriteet) on fakt, mida vaidlustaja peab tõendama, et saaks oma nõuet kõnealusele kaubamärgiseaduse punkti alusel esitada (9.07.2014, T-184/12 re *HEATSTRIP*, p 18). Vaidlustusavalduses peab selline varasem kaubamärk olema identifitseeritud piisavalt selgelt, et taotleja, kelle õigust kaubamärki Eestis registreerida vaidlustatakse, saaks hinnata seda, kas vaidlustusavaldusele on perspektiivikas vastu vaielda. Täpsemad tõendid muude asjaolude kohta (13.04.2011, T-262/09 re *FIRST DEFENSE*, p 61) saab vaidlustaja esitada pärast leppeperioodi möödumist. Sealhulgas peab olema vaidlustaja esitatud materjalidest nähtav ja tõendatud, et taotleja, kelle õigusi vaidlustatakse, on vaidlustajast kaubamärgiomaniku agent või esindaja kõnealuse kaubamärgiseaduse punkti tähenduses. Seda, et taotluse esitamine on siiski põhjendatud, saab tõendada taotleja, st vaidlustaja ei pea tõendama seda, et taotleja tegevus ei ole põhjendatud. Lisaks võib taotleja vaidlustaja väite ümber lükata sellega, et esitab varasema kaubamärgi omaniku kirjaliku loa KaMS § 10 lõike 2 tähenduses.

Kuna vaidlustaja ei esitanud vaidlustusavalduses ega puuduste kõrvaldamiseks antud tähtajal andmeid varasema kaubamärgi kohta, millele ta oma nõude KaMS § 10 lg 1 p 8 kohaldamiseks toetas, esineb täiendavalt TÕAS § 47 lg 3 p-s 3 sätestatud asjaolu: alus avalduse tagasilükkamiseks, kui avalduse esitaja ei ole puudusi tähtaja jooksul kõrvaldanud. Seda alust ei ole käesoleval juhul tarvis kohaldada seetõttu, et vaidlustaja on oma nõudest KaMS § 10 lg 1 p 8 alusel ise loobunud.

2) Vaidlustaja on 31.05.2022 esitatud põhjendustes viidanud vaidlustusavalduse aluseks olevale varasemale kaubamärgile, nimelt Euroopa Liidu (EL) kaubamärgile reg nr 018022875 'MATE MATE (fig)' seoses kauba- või teenusklassidega 32 ja 36. Vaidlustaja viide varasemale kaubamärgile ei ole arusaadav ning vaidlustaja ei ole sellele kaubamärgile mujal viidanud ega selle viitamist selgitanud. Tegemist on vaidlustajale kuuluva EL kombineeritud kaubamärgiga, mille taotluse esitamise kuupäev on 14.02.2019, mis on registreeritud 5.07.2019 klassides 25, 30, 32, 33, 35, 39, 43 (seega mitte klassis 36) ning mille kehtivus on EL intellektuaalomandi ametis vaidlustatud. Kaubamärgi reproduktsioon on *prima facie* erinev vaidlustatud kaubamärgi omast.

Komisjon jätab vaidlustaja viite varasemale kaubamärgile edasise tähelepanuta.

3) Vaidlustaja on 31.05.2022 põhjenduste tekstis identifitseerinud veelkord vaidlustatud kaubamärgi, kuid seekord loetlenud ainult vaidlustatud kaubamärgiga tähistatavad kaubad klassis 32. Vaidlustusavalduses esitatud nõue hõlmas nii klassi 32 kaupu kui klassi 36 teenuseid. Kuna vaidlustaja on

31.05.2022 põhjenduste lõpus korranud oma nõuet, mis hõlmab nii klassi 32 kaupu kui klassi 36 teenuseid, ei loe komisjon põhjenduste tekstis sisalduvat piiratud kaupade ja teenuste loetelu siduvaks vaidlustusavalduse nõude piiranguks ega lähtu sellest.

4) Nagu nimetatud, on vaidlustusavaldus esitatud esialgsel kujul KaMS § 10 lg 1 p-de 6 ja 8 alusel. KaMS § 10 lg 1 p 6 kohaselt ei saa õiguskaitset kaubamärk, mille kasutamine kahjustab varasemat õigust nimele, isikuportreele, autoriõiguse või tööstusomandi esemele või muud varasemat õigust.

Vaidlustaja on 27.01.2022 vaidlustusavalduse puuduste kõrvaldamise menetluskohaldamises täpsustanud, et varasemaks õiguseks on autoriõigus. Seejuures on vaidlustaja täpsustanud, et selleks on vaidlustaja autoriõigus vaidlustatud kaubamärgi reproduktsiooni disainile. Antud kaubamärgi disaini autor on väidetavalt Denis Held. Vaidlustaja on seejuures viidanud autoriõiguse presumptsioonile (AutÕS § 4 lg 6). Vaidlustaja on 31.05.2022 esitatud põhjendustes selgitanud, et vaidlustaja on autoriõiguse omanik seetõttu, et talle on need õigused lepinguga üle läinud; et disaini autori päritoluriik on Saksamaa ja et Berni konventsioonist tulenevalt kohaldub nendele õigustele Eesti autoriõiguse seadus; et autoriõigus tekib teose loomisega mh kunstiteostele, nt graafikateosed; et teose kaitstust autoriõigusega eeldatakse. Vaidlustaja väitis, et vaidlustatud kaubamärgi reproduktsioon on autoriõiguse ese, nimelt on selle loonud Denis Held ja selle suhtes on varalised õigused üle läinud vaidlustajale. Autor ega vaidlustaja ei ole andnud luba taotlejale teose kasutamiseks.

Komisjon analüüsib järgnevalt neid väiteid. Vaidlustaja on esitanud 31.05.2022 nõustamislepingu ja selle tõlke, millest nähtuvalt on Denis Held osutanud vaidlustajale 2018. aastal teenuseid graafilise disaini valdkonnas. Lepingus § 6 nähtuvalt on Denis Held oma töötulemuste kasutamise õiguse ja ülekantava omandi üle andnud. Arvestades autori ja vaidlustaja asukohta on tõepärane, et autori töötulemused tekkisid Saksamaal, kuid vaidlustaja ei ole täpsustanud ega tõendanud, milles need töötulemused seisnesid.

Vaidlustaja on 31.05.2022 põhjendustes viidanud Berni konventsiooni art 5 lõikele 1, mille kohaselt kehtivad konventsiooni liikmesriikides tekkinud autoriõigused ülejäänud liikmesriikides rahvusliku kohtlemise põhimõtetele vastavalt lisaks konventsioonist tulenevatele erisustele (eelistele). Sama artikli lõike 2 kohaselt on autoriõigus igas liikmesriigis seejuures vormivaba ning autonoomne ja õiguste teostamine ühes liikmesriigis ei sõltu sellest, kas kaitse päritoluriigis on kehtiv. Viidatud lõige 3 ei ole asjakohane, kuna käesolevat otsust ei mõjuta väidetava teose kaitse Saksamaal ning vaidlust ei ole selles, kas autor on Saksamaa kodanik/riikkõne. Komisjon märgib, et kuna AutÕS § 3 lg 1 p 1 võrdsustab Eesti kodaniku ja alalise elaniku, tuleks ka muu konventsiooni liikmesriigi puhul lugeda alalist elanikku riikkõnneks.

Vaidlustaja ei ole tsiteerinud Berni konventsiooni art 5 lõiget 4, mis määratleb päritoluriigi. Selle lõike punkti a kohaselt on päritoluriigiks see konventsiooni liikmesriik, kus teos on esmakordselt avaldatud (samaaegse avaldamise korral on ette nähtud täpsustus, mis ei ole käesoleva otsuse puhul asjakohane). Sama lõike punkti c kohaselt juhul, kui teost ei ole avaldatud või ei ole üheski liikmesriigis avaldatud, on päritoluriigiks liikmesriik, mille kodanik (WIPO avaldatud Berni konventsiooni juhise kohaselt võib ka siin kodakondsus hõlmata alalisi elanikke; www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/615/wipo_pub_615.pdf, lk 37) autor on (kinematograafia- ja arhitektuuriteoseid puudutavad erandid ei ole asjakohased). Niisiis on käesoleval juhul asjakohane teose päritoluriigi määramine Berni konventsiooni art 5 lõike 4 punkti a kohaselt. Komisjon nõustub üldjoontes, et Saksamaal avaldatud või avaldamata, kuid Saksamaa kodaniku (või alalise elaniku) loodud teose puhul on sellele Eestis tagatud autonoomne ja vormivaba kaitse. Selge ei ole aga see, millises teostest on täpsemalt jutt.

Komisjonil puuduvad nimelt andmed selle kohta, kas või kus väidetav vaidlustajale kuuluv teos on avaldatud. Vaidlustaja 31.05.2022 esitatud lisa 4. leheküljel esitatud vaidlustatud kaubamärgiga identse tähise (koos autoriõiguse sümboli ja Denis Held'i nimega) ei saa pidada teose avaldamiseks. Viidatud lisa leheküljel on ka dateerimata. On ilmne, et leping, mis on sõlmitud 15.12.2017 tööde teostamiseks 2018. aastal (lepingu § 5 lg 1) ei saanud sisaldada töötulemust, mille kohta leping sõlmiti. Lepingus ega muudes esitatud materjalides lisa lk-le 4 ei viidata. Seega jääb komisjonile lisa lehekülje 4 seos sama lisa lehekülgedel 1–3 oleva lepinguga ebaselge. Samuti ei ole vaidlustaja esitanud muid tõendeid, mis seostaks vaidlustatud kaubamärgi reproduktsioonile vastavat disaini, isegi kui see on avaldamata, selle väidetava autori või vaidlustajaga. Komisjon märgib seejuures, et kui on tegemist avaldamata ja avalikustamata teosega, ei ole esitatud tõendite valguses tõenäoline selle õigustamatu kopeerimine taotleja

poolt ning see välistab konflikti varasema autoriõigusega, sealhulgas võimaluse seda õigust kahjustada KaMS § 10 lg 1 p 6 tähenduses.

Komisjon nõustub vaidlustajaga, et kunstiteosele (sh graafiline disain; AutÕS teoste kategooriate loetelu on avatud, vt AutÕS § 4 lg 3 p 23) tekib autoriõigus selle loomisega väljendatuna mingis objektiivses, tajumist ja reprodutseerimist või fikseerimist võimaldavas vormis ning et mingeid täiendavaid formaalsusi selleks täita ei ole vaja (AutÕS § 7 lg 1–3). AutÕS § 4 lõike 2 kohaselt on teoseks mis tahes originaalne tulemus kirjanduse, kunsti või teaduse valdkonnas, mis on väljendatud mingisuguses objektiivses vormis ja on selle vormi kaudu tajutav ning reprodutseeritav kas vahetult või mingi tehnilise vahendi abil. Teos on originaalne, kui see on autori enda intellektuaalse loominguga tulemus. Sama paragrahvi lõike 6 kohaselt teose kaitstust autoriõigusega eeldatakse, välja arvatud juhul, kui AutÕS-st või muudest autoriõigusaktidest tulenevalt esineb seda välistav ilmne asjaolu. Tõendamiskohustus lasub teose autoriõigusega kaitstuse vaidlustajal. Kuna taotleja ei ole menetluses osalenud, ei ole ka teoreetiliselt õiguslikke või faktilisi asjaolusid, millega välistada väidetava teose kaitstust autoriõiguse esemena kas originaalsuse või reprodutseeritavuse puudumise või muude õiguslike või faktiliste asjaolude tõttu.

Komisjon juhib aga tähelepanu sellele, et täielikult puuduvad ka vaidlustajapoolsed tõendid, mis seostaks konkreetse graafilise disaini objektiivset, tajumist ja reprodutseerimist või fikseerimist võimaldavat väljendust vaidlustaja või autoriga. AutÕS § 29 sätestab autorsuse presumptsiooni ja selle kohaldamise tingimused. Paragrahvi lõike 1 kohaselt eeldatakse selle isiku autorsust, kes avaldab teose oma nime all või oma üldtuntud pseudonüümi või autorimärgi all, kuni pole tõendatud vastupidist. Tõendamiskohustus lasub autorsuse vaidlustajal. Antud juhul ei ole tõendatud, et vaidlustaja või autor oleks kõnealust teost oma nime või oma üldtuntud pseudonüümi või autorimärgi all avaldanud; seega ei ole tekkinud ka olukorda, milles oleks asjakohane autorsust vaidlustada. Teose avaldamist defineerib AutÕS § 9 lg 1: „Teos loetakse avaldatuks, kui teos või teose mis tahes vormis reprodutseeritud koopiad on autori nõusolekul antud üldsusele kasutamiseks koguses, mis võimaldab üldsusel sellega tutvuda või seda omandada. Teose avaldamiseks loetakse muu hulgas teose trüki väljaandmist, teose eksemplaride panemist müügile, jaotamist, laenutamist, rentimist ja muul viisil tasuta või tasu eest kasutada andmist.“ Teos võidakse avaldada ka muul viisil (nt AutÕS § 9 lg 2) või avalikustada muul viisil kui avaldamine (AutÕS § 10). Teose kaitstus ei sõltu teose avalikustamisest (AutÕS § 8 lg 1), kuid selleks, et autoriõiguse omaja saaks oma õigusi autorsuse presumptsioonile toetudes teostada, peab see isik olema teosega kuidagi seostatav. Nt näeb Berni konventsiooni art 15 lg 1 autorsuse eelduse miinimumnõudena ette järgmist: „Selleks, et konventsiooniga kaitstava kirjandus- või kunstiteose autori saaks vastupidiste tõendite puudumisel vaadelda nimetatud teose autorina, ja et tal oleks sellest tulenevalt õigus algatada kohtumenetlus õiguste rikkumise puhul Liitu kuuluvates riikides, piisab, kui autori nimi esineb teosel tavapärasel viisil“, samuti juhul, kui nimena kasutatakse pseudonüümi ja autori poolt võetud pseudonüüm ei jäta kahtlust autori isiku suhtes.

Varasem nõustamisleping ilma vaidlustajale väidetavalt üleantud konkreetset teost reprodutseeriva, ligikaudugi dateeritava tõendita ei tõenda varasema õiguse olemasolu. Vaidlustaja väited varasema õiguse olemasolu kohta jäävad paljasõnaliseks.

Vaidlustaja ei ole põhjendanud, kuidas vaidlustatud kaubamärgi kasutamine kahjustab tema väidetavat varasemat õigust. Varasema ainuõiguse olemasolu koos sellest tuleneva keeluõiguse kasutamise huvi minimaalse selgitamisega oleks seejuures küllaldane ning vastaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16.12.2015 direktiivi (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta art 5 lg 4 p b(iii) tingimustele.

Kuna vaidlustaja ja väidetava varasema autoriõiguse eseme (konkreetse teose) vahel olevat seost ei õnnestu menetluses esitatud materjalide põhjal kindlaks teha ning seega vaidlustaja ei ole esitanud põhjendusi oma varasema õiguse kahjustamise osas KaMS § 10 lg 1 p 6 tähenduses, loeb komisjon vaidlustusavalduse ilmselt põhjendamatuks.

5) TÕAS § 48⁴ lõike 1 teise lause kohaselt rahuldab komisjon kiirendatud menetluses avalduse oma otsust põhjendamata selles osas, milles see ei ole ilmselt põhjendamatu. Sellest järelduvalt olukorras, kus komisjon peab avaldust ilmselt põhjendamatuks, on komisjon oma otsust eelnevalt põhjendanud. Asumata taotleja asemele, kes käesolevas menetluses ei ole osalenud, st ilma vaidlustajale vastu vaidlemata, on komisjon kujundanud oma seisukoha objektiivsete, menetluses esitatud andmete põhjal.

Tulenevalt eeltoodust ning lähtudes KaMS § 10 lg 1 p-st 6 ning TÕAS § 61 lõikest 1 otsustab komisjon:

vaidlustusavaldust mitte rahuldada.

Avalduse menetlusosaline, keda ei rahulda komisjoni otsus ja kes soovib jätkata vaidlust menetlusosaliste vahel hagimenetluse korras, võib esitada hagi kahe kuu jooksul komisjoni otsuse avaldamisest arvates. Hageja teavitab viivitamata komisjoni hagi esitamisest. Kui nimetatud hagi ei ole esitatud, jõustub komisjoni otsus kahe kuu möödumisel otsuse avaldamisest ja kuulub täitmisele. Kui hagi esitatakse, kuid kohus ei võta hagi menetlusse, jätab hagi läbi vaatamata või lõpetab menetluse otsust tegemata, jõustub komisjoni otsus vastava kohtumääruse jõustumise hetkest, kui kohtumäärusest ei tulene teisiti.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tanel Kalmet

Mari-Epp Tirkkonen

Külli Trepp